

B 321/kultur**Behandlas i** Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Utskottet för kunskap och kultur i Nordens betänkande över

**Ministerrådsförslag
om gradvis utfasing av den direkte finansieringen av de nordiske
samarbeidsorganene****Förslag**

Utskottet för kunskap och kultur i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att gradvis fasa ut den direkta finansieringen av de nordiska samarbetsorganen

Bakgrund

Frågan om framtiden för de fyra samarbetsorganen under de nordiska utbildnings- och forskningsministrarna (MR-U) har diskuterats i utskottet i samband med att man beslutade om utskottsförslaget om en forskningspolitisk redogörelse på januarimötet 2017. I utskottsförslaget bad utskottet MR-U att presentera vilka långsiktiga planer MR-U har för de fem samarbetsorganen: Nordiskt institut för teoretisk fysik (NORDITA), Nordisk Institutt for Sjørett (Nifs), Nordisk Institut for Asiastudier (NIAS), Nordisk Vulkanologisk Institut (NordVulk) och Nordisk Samisk Institut (NSI).

Nordiska rådet beslutade på sessionen i Helsingfors om en budgetrekommendation med lydelsen: att Nordiska rådet får till behandling ett skyndsamt MR-förslag om framtida långsiktigt finansiering av de fem samarbetsorganen under utbildningssektorn. Innan det är färdigbehandlat önskar rådet dock vidhålla att finansiering av Samiska institutet (NSI) ligger på samma nivå som 2017.

De nordiska utbildnings- och forskningsministrarna presenterade den forskningspolitiska redogörelsen på sessionen i Helsingfors. Av redogörelsen framkom att Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U) har beslutat att genomföra en gradvis utfasning av finansieringen av fyra samarbetsorganen. Nordisk Samisk Institut är, i linje med budgetrekommendationen, undantaget från utfasningen och får oförändrad finansiering 2019. Utfasningen för de övriga sker med 25 procents neddragning av bidragen under fyra år med start 2020. De frigjorda medlen överförs till NordForsk som får i uppdrag att utveckla program och utlysningar som är relevanta för värduniversiteten/ samarbetsorganen att söka i konkurrens med andra.

Nordiska ministerrådet har, i linje med budgetrekommendationen, framsänt ett mi-

nisterrådsförslag om gradvis utfasning av den direkta finansieringen av de nordiska samarbetsorganen.

Förutom ovan nämnda utfasning och överföring av frigjorda medel till NordForsk framgår att det hos MR-U inte finns något missnöje med samarbetsorganens verksamhet. Oberoende utvärderingar visar också att alla fyra bedriver forskning på hög nivå och som bidrar till nordisk nytta. Sammanfattningsvis är skälen:

- att den nordiska forskningspolitiken ska bygga på nationella forskningspolitiska prioriteringar,
- att allt för stor del av de nordiska forskningsmedlen är gård till grundfinansiering av fyra samarbetsorgan vilket är konkurrenshämmande,
- att skapa större flexibilitet för att möta nya kunskapsbehov och samhällsutmaningar,
- att varken ÄK-U eller Nordiska ministerrådets sekretariat har kapacitet att genomföra varken forskningspolitiska bedömningar, prioriteringar eller uppföljning av de fyra samarbetsorganen.

Det framkommer även att det hos MR-U finns en förhoppning om att den gradvisa utfasningen ska ge samarbetsorganen tillräcklig tid för anpassning och tid att finna andra finansieringskällor och att eventuellt utveckla nya modeller för nationell finansiering.

Värduniversiteten (Köpenhamns universitet för NIAS, Stockholms universitet för NORDITA, Oslo universitet för Nifs, Islands universitet för NordVulk) har blivit hörda om ministerrådsförslaget. I svaren från värduniversiteten framkommer kritik mot förslaget när det gäller samarbetsorganens fortsatta möjligheter att bedriva nordiskt forsknings-samarbete inom ramen för värduniversiteteten. Köpenhamns universitet skriver att det utan nordisk finansiering kommer bli nödvändigt att stänga NIAS från 2020. Det poängteras också i svaret från Stockholms universitet att den typ av forskning som samarbetsorganen bedriver är beroende av långsiktighet för att kunna ta forskningsstrategiska beslut och för att rekrytera internationella forskare och att samarbetsorganen inte ägnar sig åt kortsiktiga forskningsprojekt utan att tillhandahålla en forskningsinfrastruktur till gagn för andra universitet i Norden och internationellt. Det framhålls även att om MR-U går vidare med den gradvisa utfasningen kommer det inte finnas någon som kan söka de förslagna medlen hos NordForsk.

Nordiska rådet har också mottagit ett brev från de fyra samarbetsorganen där processen kring framtagandet av ministerrådsförslaget kritiseras vad gäller det man uppfattar som bristande dialog kring att finna kompromisslösningar. Den långdragna processen, som inleddes 2013, har dessutom skapat stor osäkerhet både hos personal och hos samarbetspartners.

Utskottets synpunkter

Utskottet för kunskap och kultur har diskuterat frågan om finansieringen av samarbetsorganen under de nordiska utbildnings- och forskningsministrarna i samband med framtagandet av utskottsförslag om forskningspolitisk redogörelse. Utskottet

har även varit i dialog med ordföranden för ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-) i samband med utskottets möte under sessionen i Helsingfors.

Både i mötet med ordföranden i ÄK-U och i plenum som svar på den norska utbildningsministerns presentation av den forskningspolitiska redogörelsen blev det från utskottet uttryckt att man är enig i att det är nödvändigt att göra förändringar i finansieringen av det nordiska forskningssamarbetet för att skapa ökad flexibilitet. Utskottet uttryckte även att det i en sådan process är nödvändigt att det tas hänsyn till personalen och de etablerade forskningsmiljöerna vid de berörda institutionerna.

Mot bakgrund av detta föreslår utskottet för kunskap och kultur att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att gradvis fasa ut den direkta finansieringen av de nordiska samarbetsorganen.

Stockholm den 24 januari 2018

<i>Anna Kólbrun Árnadóttir (Mifl)</i>	<i>Kelly Berthelsen (IA)</i>
<i>Annette Lind (S)</i>	<i>Lars-Arne Staxäng (M)</i>
<i>Cassandra Sundin (SD)</i>	<i>Lars Mejern Larsson (S)</i>
<i>Claus Larsen-Jensen (S)</i>	<i>Maarit Feldt-Ranta (sd)</i>
<i>Eva Biaudet (sv)</i>	<i>Marianne Synnes (H)</i>
<i>Eva Sonidsson (S)</i>	<i>Norunn Tveiten Benestad (H)</i>
<i>Johanna Karimäki (gröna)</i>	<i>Peter Johnsson (S)</i>

Nyt forslag/yrkande

Nordisk Råds islandske delegation foreslår, at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at udskyde planerne om at indstille den direkte finansiering af de nordiske samarbejdsorganer NIAS, NORDITA, NiFS og Nordvulk. Udskydelsen bør gøre sig gældende i mindst et år, og planerne og konsekvenserne bør revurderes ud fra eventuelle problemstillinger, der præsenteres i erklæringen til dette forslag.

Reykjavík den 26. marts 2018

<i>Anna Kolbrún Árnadóttir (Mifl)</i>	<i>Silja Dögg Gunnarsdóttir (Frfl)</i>
<i>Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)</i>	<i>Steinunn Þóra Árnadóttir (Vinstri- hreyfingin – grænt framboð)</i>
<i>Oddný G. Harðardóttir (Sf)</i>	<i>Vilhjálmur Árnason (Sj.)</i>
<i>Ólafur Ísleifsson (Flf)</i>	